

Otázka: Občanskoprávní povinnosti

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Lucie Hurry

Čerpáno z:

Občanské právo hmotné - Marta Knoppová, Jiří Švestka a kol.

Vybrané problémy ze základů teorie práva - JUDr. Václav Froněk, CSc.

Ústavní právo

Občanskoprávní povinnosti

Sekundární povinnost, která vzniká v důsledku přerušení primární povinnosti. Odpovědnost nikdy nevzniká nepodmíněně přímo ze zákona bez naplnění konkrétní skutkové podstaty, nemůže vzniknout ani na základě analogie. Vždy totiž znamená určité hranice pro autonomii vůle jednoho subjektu ze zájmu stejné analogie jednoho subjektu práva : Žádný trestný čin bez zákona - *nullum crimen sine lege*

: Žádný trest bez zákona - *nullum poene sine lege*

Hlavní názory na právní povahu občanské odpovědnosti:

- Odpovědnost je hrozba sankcí, vzniká zároveň s povinností primární a trvá latentně až do porušení této právní povinnosti, kdy se projeví a působí právní následky.
- Odpovědnost *sekundární povinnost* je totožná se sankcí tj. s určitou újmou, která nastupuje za porušení

povinnosti, protože dříve se neprojeví a nepůsobí žádné právní následky.

- Odpovědnost je míra rozšíření povinností odpovědného subjektu v důsledku porušení povinnosti.

Odpovědnost je svou podstatou povinností, a to vždy povinností relativní; realizuje se i tehdy, byla by porušena absolutní povinnost, nebo bylo-li porušeno něčí absolutní právo **povinnost nezpůsobit škodu, vlastnické právo, autorské právo**. Není odpovědnosti vůči určitým subjektům.

Odpovědnost může nahradit původní povinnosti tak, že primární povinnost zaniká a sekundární odpovědnostní povinnost nastupuje místo ní *náhrada škody v penězích místo vracení neprávem odňaté věci*.

Odpovědnostní povinnost může trvat vedle původní primární povinnosti. *Smluvní pokutou vedle povinnosti*

dodat věci.

Odpovědnostní povinnost může být totožná s primární povinností, ale přistupuje k ní další právní důvod neboli primární povinnost se „posiluje“ o další právní důvod. *Neutrální restituce u náhrady škody nebo při bezdůvodném obohacení vedle povinnosti vydat věci vlastníkovy.*

Případy kdy sekundární povinnost je totožná s povinností **perputace primární povinnosti**, se nepovažují za odpovědnost.

Odpovědnost lze tudíž definovat jako – míru rozšíření práv a povinností subjektu v důsledku porušení primární povinnosti.

Vznik občanskoprávní odpovědnosti

Odpovědnost může vzniknout z důvodů porušení smluvní povinnosti, *jde o smluvní kontraktní odpovědnost* nebo z důvodů porušení mimo smluvní odpovědnosti *jde o deliktní odpovědnost.*

Občansko právní odpovědnost může vzniknout také jako následek protiprávního vztahu vzniklého bez lidského přičinění (§ 432), nebo dokonce v důsledku povolené činnosti. V tomto případě jde o zákonem uloženou povinnost nesení rizika, tomu kdo má z rizikové činnosti prospěch. I v těchto je zanechána následnost. Odpovědnostní povinnost nevzniká ze zákona nepodmíněně, nýbrž až v důsledku právní skutečnosti, která protiprávní vztah vyvolává *může*

jít přitom o jednorázovou událost nebo o další činnost.

Subjekty občanské odpovědnosti

Stíhá odpovědnost toho kdo škodu zavinil *komu lze přičíst tzv. deliktní způsobilost.*
Odpovědný subjekt nemusí být vždy totožný se škůdcem *př. Odpovědnost právnické či fyzické osoby za osobu použitou podle §420 odst.2 nebo odpovědnost za osoby, které nemohou posoudit následky svého jednání podle § 422*

Protiprávní odpovědnost lze v zásadě v teorii rozlišovat na :

trestné činy

přestupky a jiné správní delikty

disciplinární delikty

delikty ostatní

Trestné činy - jsou takové pro společnost nebezpečné činy, jejichž znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, které pachatel zavinil a za jejich spáchání soud ukládá trest (nebo ochranné opatření).

Správní přestupek - je proti právní jednání, za které ukládají sankci zpravidla orgány státní zprávy.

Disciplinární (kárný) přestupek – je protiprávní jednání, za které ukládají disciplinární sankci příslušní nadřízení pracovníci.

Delikty ostatní – spočívají v porušení povinností z právních vztahů, upravených metodou právní úpravy, v níž se vychází z rovnosti subjektů (vztahy občanskoprávní).

Druhy občanskoprávní odpovědnosti

Platný občanský zákoník zná tři respektive čtyři druhy (skutkové podstaty) odpovědnosti, z toho tři klasické –

- 1, odpovědnost za škodu
- 2, odpovědnost za vady
- 3, odpovědnost za prodlení

K nim přistupuje **bezdůvodné obohacení**, které občanský zákoník upravuje sice v části šesté pod rubrikou „odpovědnost“, ačkoliv bezdůvodné obohacení může být získáno i v dobré víře *proto se též nazývá kvaridelikt*. Dále se rozpoznává – odpovědnost subjektivní tj. odpovědnost za zavinění a objektivní (odpovědnost za výsledek), kdy odpovědnost vzniká bez zřetele na zavinění *tehdy i při absenci zavinění*. Této odpovědnosti se někdy též říká **mimoodpovědnostní povinnost**. Protože může vzniknout jen na základě události i bez porušení primární odpovědnosti jako důsledek nesení rizika (§ 432, § 428 první věta).

U státních druhů odpovědnosti zákon stanoví jen objektivní odpovědnost *k dobré či špatné víře u bezdůvodného obohacení přihlíží jen při vypořádání*).

Funkce občanské odpovědnosti

- Funkce prevenční – která má hrozbu sankce odstranit od protispolečenského chování.
- Funkce reparační, respektive satisfakční – která má sloužit k vyrovnání porušené ekvivalentní majetkové rovnováhy, resp. Též k odčinění nemajetkové újmy.
- Funkce represivní – která slouží k potrestání protispolečenského chování narušitele práva do budoucna.